

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-516/23 – 1

Υπόθεση C-516/23

Αίτηση προδικαστικής απόφασης

Ημερομηνία καταθέσεως:

10 Αυγούστου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Landgericht Frankfurt am Main (Γερμανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

8 Αυγούστου 2023

Ενάγοντες:

NW

YS

Εναγομένη:

Qatar Airways

Landgericht Frankfurt am Main

24ο πολιτικό τμήμα

[παραλείπόμενα]

Διάταξη

Στη διαφορά

1. NW, [παραλείπόμενα], 30989 Gehrden,
2. YS, [παραλείπόμενα], 30989 Gehrden,

- ενάγοντες -

[παραλειπόμενα]

κατά

Qatar Airways [παραλειπόμενα] 60327 Φρανκφούρτη επί του Μάιν

- εναγομένης -

[παραλειπόμενα]

το 24ο πολιτικό τμήμα του Landgericht Frankfurt am Main (πρωτοβάθμιου περιφερειακού δικαστηρίου Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία) [παραλειπόμενα] στις 08.08.2023 αποφάσισε:

Παρατείνει την αναστολή της διαδικασίας.

Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης:

1. Έχει ο κανονισμός (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, την έννοια ότι επιβάτες αεροπορικών μεταφορών ταξιδεύουν δωρεάν κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, περίπτωση 1, του κανονισμού, όταν καλούνται να πληρώσουν μόνον τέλη και φόρους αερομεταφορών για το αεροπορικό εισιτήριο;

2. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα:

Έχει ο κανονισμός (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, την έννοια ότι δεν πρόκειται για ναύλο που διατίθεται (έμμεσα) στο κοινό κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, περίπτωση 2, του κανονισμού, όταν η κράτηση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο χρονικώς και ποσοτικώς περιορισμένης προωθητικής ενέργειας του αερομεταφορέα, η οποία τέθηκε στη διάθεση συγκεκριμένης επαγγελματικής κατηγορίας;

3. Σε περίπτωση που δοθεί αρνητική απάντηση και στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα και θεωρηθεί ότι το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, είναι ευρύτερο:

α) Έχει το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού την έννοια ότι μεταξύ της αρχικώς κρατηθείσας και ματαιωθείσας πτήσης και της μεταφοράς με άλλη πτήση σε μεταγενέστερο χρόνο που εξυπηρετεί τον επιβάτη πρέπει να υφίσταται χρονική συνάφεια;

β) Πώς θα έπρεπε να οριοθετείται, κατά περίπτωση, η εν λόγω χρονική συνάφεια;

Σκεπτικό

Οι ενάγοντες επιθυμούν μεταφορά με άλλη πτήση βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004 (στο εξής: κανονισμός 261/2004).

Η ενάγοντες είχαν πληρωμένη και επιβεβαιωμένη κράτηση στην πτήση που θα εκτελούσε η εναγομένη ως πραγματικός αερομεταφορέας [παραλειπόμενα] για το δρομολόγιο από τη Φρανκφούρτη επί του Μάιν, μέσω Ντόχα, προς Denpasar, καθώς και στις αντίστοιχες πτήσεις επιστροφής. Η κράτηση πραγματοποιήθηκε στις 05.08.2020. Η εναγομένη ακύρωσε τις πτήσεις στις 13.09.2020. Έως την άνοιξη του 2022, η εναγομένη δεν πραγματοποιούσε πτήσεις με προορισμό το Denpasar. Με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 08.08.2022 στο οποίο οριζόταν προθεσμία έως 18.08.2022, οι ενάγοντες ζήτησαν τη μεταφορά τους από την εναγομένη στο ίδιο δρομολόγιο στις 20.10.2022 (πτήση μεταβάσεως) και 07.11.2022 (πτήση επιστροφής). Κατόπιν άπρακτης παρελεύσεως της προθεσμίας, οι ενάγοντες πραγματοποίησαν κράτηση των πτήσεων κάνοντας χρήση 140 000 μιλίων στο πρόγραμμα της American Airlines και καταβάλλοντας 394,62 ευρώ. Κατά την ημερομηνία κράτησης, η τιμή αγοράς των πτήσεων ανερχόταν σε 4 276,36 ευρώ.

Οι ενάγοντες πραγματοποίησαν την κράτηση των αεροπορικών εισιτηρίων στο πλαίσιο χρονικώς και ποσοτικώς περιορισμένης προωθητικής ενέργειας της εναγομένης με την ονομασία «MEDICS». Η ενέργεια αυτή απευθυνόταν σε συγκεκριμένη μόνο επαγγελματική κατηγορία (ιατρούς). Για τις πτήσεις οι ενάγοντες όφειλαν να καταβάλουν μόνο φόρους και τέλη.

Η εναγομένη ισχυρίζεται ότι η εφαρμογή του κανονισμού 261/2004 αποκλείεται εκ προοιμίου βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού. Όπως υποστηρίζει, η ενάγουσα έκανε την κράτηση των αεροπορικών εισιτηρίων στο πλαίσιο χρονικώς και ποσοτικώς περιορισμένης προωθητικής ενέργειας της εναγομένης με την ονομασία « MEDICS». Όφειλε να καταβάλει μόνο τέλη και φόρους αερομεταφορών και, ως εκ τούτου, απέκτησε τα εισιτήρια δωρεάν.

Η ευδοκίμηση της αγωγής εξαρτάται, αφενός, κυρίως από το αν στην παρούσα υπόθεση τυγχάνει εφαρμογής ο κανονισμός 261/2004.

Οι ενάγοντες απέκτησαν το αεροπορικό εισιτήριο στο πλαίσιο προωθητικής ενέργειας της εναγομένης. Οι ενάγοντες όφειλαν να καταβάλουν μόνο φόρους αερομεταφορών και τέλη. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει, καταρχάς, το ερώτημα, κατά πόσον σε μία τέτοια περίπτωση ο επιβάτης ταξιδεύει «δωρεάν» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, περίπτωση 1, του κανονισμού 261/2004.

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, ήτοι αν ο επιβάτης δεν θεωρείται ότι ταξιδεύει δωρεάν όταν καλείται να καταβάλει μόνο φόρους και τέλη, κρίσιμο για την κρίση επί της εφέσεως είναι, περαιτέρω, το κατά πόσον η προωθητική ενέργεια «MEDICS» συνιστά μειωμένο ναύλο που δεν διατίθεται άμεσα ή έμμεσα στο κοινό.

Η κράτηση των επίμαχων πτήσεων πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της εν λόγω χρονικώς και ποσοτικώς περιορισμένης προωθητικής ενέργειας της εναγομένης, η οποία ήταν διαθέσιμη μόνο για συγκεκριμένη επαγγελματική κατηγορία/συγκεκριμένες επαγγελματικές κατηγορίες

Το Bundesgerichtshof (Ομοσπονδιακό Ακυρωτικό Δικαστήριο, Γερμανία, στο εξής: BGH), στην απόφαση της 21.09.2021 (X ZR 79/20) έκρινε ότι ο μειωμένος ναύλος, ο οποίος παρέχεται από τον αερομεταφορέα για τα επαγγελματικά ταξίδια των συνεργατών εταιρίας η οποία έχει συνάψει σύμβαση-πλαίσιο με αντίστοιχο περιεχόμενο, είναι διαθέσιμος για το κοινό κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 261/2004. Η ανωτέρω απόφαση του BGH βασίζεται στην υπόθεση ότι διαθέσιμος στο κοινό είναι ο ναύλος που απευθύνεται σε απεριόριστο αριθμό προσώπων τα οποία δεν συνδέονται με ειδική σχέση με τον αερομεταφορέα, πέραν της (δυνητικής) πελατειακής σχέσης. Υπό αυτή την έννοια, ειδική σχέση υφίσταται μόνον όταν η μείωση δεν χορηγήθηκε αποκλειστικά προς τους σκοπούς αύξησης των πωλήσεων, εμπορικής προώθησης ή επιβράβευσης τακτικών πελατών, αλλά στο πλαίσιο κάποιας σχέσης συνεργασίας ή άλλου συνδέσμου. Σύμφωνα με την κοινή αντίληψη, με τον όρο «κοινό» νοείται ο απεριόριστος αριθμός προσώπων τα οποία δεν συνδέονται μεταξύ τους με ιδιαίτερο τρόπο. Βάσει αυτών των κριτηρίων, ναύλος διαθέσιμος στο κοινό υφίσταται και στην περίπτωση που η χρήση του δεν δύναται να γίνει από οιονδήποτε δυνητικό πελάτη. Αντιθέτως, καθοριστικό παράγοντα αποτελεί το κατά πόσον ο αριθμός των εν λόγω προσώπων δύναται να προσδιοριστεί με τη δέουσα ακρίβεια και αν τα πρόσωπα αυτά συνδέονται κατά πρόσφορο τρόπο και οριοθετούνται από το «κοινό» ως ένας κλειστός κύκλος. Στην υπόθεση του εταιρικού ναύλου, το BGH αποφάνθηκε ότι δεν υφίσταται επαρκώς στενός σύνδεσμος μεταξύ των δικαιούχων όταν οι προσφορές, καίτοι δεν είναι διαθέσιμες για όλους, απευθύνονται μεταξύ δικαιούχων των οποίων το μόνο κοινό στοιχείο είναι ότι πληρούν τα προκαθορισμένα κριτήρια.

Παρόμοια είναι η προσέγγιση και στην παρούσα υπόθεση. Η προωθητική ενέργεια δεν απευθυνόταν σε οποιοδήποτε πρόσωπο, αλλά σε κατηγορία προσώπων και επαγγελματιών που καθοριζόταν από την εναγομένη. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον η νομολογία του BGH εφαρμόζεται και στην παρούσα υπόθεση, υπό την έννοια ότι πρόκειται για ναύλο που τίθεται στη διάθεση του κοινού και επιτρέπει την εφαρμογή του κανονισμού 261/2004.

Στην παρούσα υπόθεση το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η προωθητική ενέργεια της εναγομένης δεν συνιστούσε ούτε πρόγραμμα τακτικών επιβατών ούτε άλλου είδους εμπορικό πρόγραμμα κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 261/2004.

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στα ερωτήματα που τέθηκαν ανωτέρω υπό 1) και 2), ήτοι αν ο κανονισμός 261/2004 τυγχάνει εφαρμογής, σημαντικό για την έκδοση αποφάσεως είναι, περαιτέρω, το κατά πόσον η μεταφορά με άλλη πτήση που προβλέπεται στο άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού αυτού πρέπει να τελεί σε χρονική συνάφεια με την πτήση για την οποία είχε γίνει η αρχική κράτηση.

Κατά τη νομολογία του OLG Köln (εφετείου Κολωνίας, Γερμανία, στο εξής: OLG Köln, απόφαση της 26.02.2021 – 6 U 127720· OLG Köln απόφαση της 06.05.2022 – 6 U 219/21) βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', και του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 261/2004, σε περίπτωση ματαιώσης πτήσης εκ μέρους του πραγματικού αερομεταφορέα, ο επιβάτης δικαιούται κατά κανόνα τη μεταφορά του, υπό συγκρίσιμες συνθήκες μεταφοράς, στον τελικό του προορισμό σε μεταγενέστερο χρόνο (τον ενωρίτερο δυνατό, βλ. άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 261/2004) που τον εξυπηρετεί, εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα θέσεων. Από την ερμηνεία του κανόνα δικαίου συνάγεται ότι, ναι μεν η αλλαγή της κρατήσεως γίνεται δωρεάν, εντούτοις πρέπει να τελεί σε χρονική συνάφεια με το αρχικό ταξίδι. Η διατύπωση του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 261/2004, «τη μεταφορά του με την ενωρίτερη δυνατή πτήση, υπό συγκρίσιμες συνθήκες μεταφοράς, στον τελικό του προορισμό» δημιουργεί έναν σαφή χρονικό σύνδεσμο με το αρχικό ταξιδιωτικό σχέδιο του επιβάτη. Ως εκ τούτου, αντίστοιχη ερμηνεία φαίνεται εύλογη και για το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 261/2004, το οποίο επιβάλλει «τη μεταφορά του, υπό συγκρίσιμες συνθήκες μεταφοράς, στον τελικό του προορισμό άλλη ημέρα που τον εξυπηρετεί εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα θέσεων». Συναφώς, το OLG Köln (εφετείο Κολωνίας) στηρίζεται στο πνεύμα και το γράμμα του κανόνα και επισημαίνει ότι με το πλέγμα των ρυθμίσεών του ο κανονισμός 261/2004 αποσκοπεί στην προστασία των επιβατών μόνο κατά τη διάρκεια του εκάστοτε ταξιδιού. Όπως επισημαίνει, οι ρυθμίσεις του κανονισμού 261/2004 δεν παρέχουν στον επιβάτη απεριόριστο δικαίωμα δωρεάν αλλαγής κρατήσεων, πλήρως αποσυνδεδεμένο από κάθε είδους συνάφεια με το προγραμματισμένο ταξίδι, όπως επί παραδείγματι πτήση που πραγματοποιείται μετά το αρχικώς προγραμματισμένο ταξίδι σε ιδιαίτερα ακριβή ταξιδιωτική περίοδο. Κατ' αναλογία, το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 261/2004 προβλέπει κάποιου είδους δικαιώματα εγγύησης σε περίπτωση μη εκτελέσεως της συμβάσεως. Ωστόσο, εν τέλει, το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 261/2004, θεμελιώνει ex nunc δικαίωμα αναστροφής της συμβάσεως, εφόσον αυτή δεν έχει εισέτι εκτελεστεί ή δεν έχει εκπληρώσει τον σκοπό της. Συνεπώς, το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού 261/2004 αποτελεί αξίωση για μεταγενέστερη εκπλήρωση, για την οποία, εκ φύσεως, είναι δεσμευτικό το περιεχόμενο της συμβάσεως αεροπορικής μεταφοράς. Τέτοιου είδους αξίωση συνδέεται, κατά κανόνα, με το αρχικώς προγραμματισμένο ταξίδι. Το κατά πόσον υφίσταται ο απαιτούμενος εν προκειμένω σύνδεσμος καθορίζεται από τις περιστάσεις του προγραμματισμένου ταξιδιού, το δε δικαίωμα μεταφοράς κατά το γερμανικό δίκαιο κατά κανόνα χαρακτηρίζεται ως σύμβαση σχετικά ακριβόχρονης εκπληρώσεως. Σε περίπτωση μη τήρησης της προθεσμίας εκπληρώσεως δεν

υφίσταται αδυναμία παροχής, καθόσον η παροχή που συνίσταται στην αεροπορική μεταφορά μπορεί να εκπληρωθεί εκ των υστέρων, ο δε δανειστής έχει δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση. Ωστόσο, η τήρηση της προθεσμίας εκπλήρωσης είναι ουσιώδης, καθόσον από την εμπρόθεσμη εκπλήρωση εξαρτάται η υπόσταση της δικαιοπραξίας. Ο χρόνος κατά τον οποίο η καθυστερημένη παροχή της υπηρεσίας (άφιξη) δεν έχει πλέον καμία σημασία για τον επιβάτη και δεν συνιστά εκπλήρωση, ήτοι καθίσταται αδύνατη, εξαρτάται από το αρχικό ταξιδιωτικό σχέδιο του επιβάτη. Διαφορετικό συμπέρασμα δεν προκύπτει ούτε από τις μη δεσμευτικές ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τον κανονισμό (ΕΚ) 261/2004 (ΕΕ 2016, C 214, 5) και τη συμπλήρωσή τους όσον αφορά τη νόσο Covid-19 (ΕΕ 2020, CI 89, 1). Η άποψη της Επιτροπής σχετικά με το κατά πόσον η αξίωση που απορρέει από το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 261/2004 μπορεί να ασκηθεί ακόμα και μετά την πάροδο ετών και να αφορά εντελώς διαφορετικό ταξίδι δεν είναι σαφής.

Κατά συνέπεια, στην υπό κρίση υπόθεση αποκλείεται μεταφορά με άλλη πτήση βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 261/2004. Εντούτοις, κατά το αιτούν δικαστήριο φαίνεται αμφίβολο κατά πόσον το κείμενο της διατάξεως μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, ως άγραφο χαρακτηριστικό, πρέπει να υφίσταται χρονική συνάφεια μεταξύ της αρχικής πτήσης και της μεταφοράς με άλλη πτήση. Εν πάση περιπτώσει, τέτοιου είδους έρεισμα δεν διαφαίνεται στο γράμμα της διατάξεως και, ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η υποβολή του εν λόγω ερμηνευτικού ζητήματος στο Δικαστήριο.

[παραλειπόμενα]